

Retningslinjer for prioritering av søknader om tilskudd til spesielle tiltak i jordbrukets kulturlandskap 2021-2023

Dato 13/4 2021 – delegert vedtak i sak 2020/167-14.

1. Formål, virkeområde og vilkår

Ordningen «tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket» (SMIL) skal bidra til gjennomføring av konkrete miljøtiltak på landbrukseiendommer. Rammene for tilskuddsordningen reguleres i egen forskrift. I hht SMIL-forskriften § 8 skal kommunen fastsette overordnede retningslinjer for prioritering av søknader. Under følger en oppsummering av forskriftens formål og rammer.

1.1 Formål

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

1.3 Virkeområde

Tilskudd skal gis til tiltak på landbrukseiendommer, samt i områder vernet etter naturmangfoldloven og kulturminneloven.

1.4 Vilkår

Tilskuddet kan gis til foretak som er registrert i Enhetsregisteret og som driver vanlig jordbruksproduksjon - på landbrukseiendommer med dyreslag eller vekster berettiget produksjonstilskudd. Eier av landbrukseiendom må gi tillatelse til tiltaket i tilfelle søker ikke er eier. Således kan det gis tilskudd uavhengig om det er eier eller leietaker som står som søker.

Søker må kunne framlegge oppdatert gjødselplan og journal for bruk av plantevernmidler. Dette kan gjerne vedlegges søknaden. Kart over alt areal som foretaket disponerer skal foreligge, og områder med kulturell- og biologisk verdier i tillegg til erosjonsutsatte områder skal være inntegna og beskrevet.

Ved innvilgning av tilskudd til tiltak eller prosjekter under §§ 4 og 5 kan kommunen stille vilkår som gjelder inntil 10 år fra tilskudd er utbetalt.

De tilskuddsberettigete arbeidene må ikke påbegynnes før plan, tegninger m.v. er godkjent og søknaden avgjort av innvilgingsmyndigheten. Videre må det, for freda kulturminner (inkludert freda bygninger), være gitt nødvendige tillatelser fra den regionale kulturminneforvaltningen (jfr. kulturminneloven). Tiltak på ikke-freda kulturminner bør vurderes i samråd med kulturminneforvaltningen.

Kostnader til planlegging kan tas med i kostnadsoverslaget. Dersom slike kostnader utgjør mer enn 5 % av tilskuddsgrunnlaget må de kunne dokumenteres.

2. Prioriterte tiltak – Leka kommune.

Bruken av tilskuddsmidlene prioriteres årlig ut fra lokale målsettinger og strategier (Forskriftens § 1). Dette gjøres i dialog med næringsorganisasjonene i forkant av kommunens innmelding av behov til Statsforvalteren i november hver år.

Hovedhensikten med SMIL-tilskuddet er å bidra til miljøhensyn utover det som er lovpålagt og forventet gjennom vanlig jordbruksproduksjon. Utover dette er det et viktig poeng for Leka kommune å prioritere tiltak som styrker den aktive jordbruksdriften på foretakene.

Tiltak der det er fare for forurensing fra jordbruket, og som innebærer reduksjon av avrenning fra dyrka jord og utslipp til vassdrag vil gi høyest prioritet.

Dersom kommunen har tilgjengelig midler og det foreligger gode søknader som er utenfor kommunens prioriterte tiltak, men i tråd med forskrift og rundskriv 2019-14, vil disse også kunne prioriteres.

2.1 Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter (jf. forskriftens §4)

Tiltak:

- Det kan gis tilskudd til planlegging og registreringer i forbindelse med fellestiltak som er knytta til et geografisk avgrensa område for eksempel grend, dalside, vassdrag
- Prosjektet skal resultere i en plan for gjennomføring av gode konkrete kulturlandskaps- og forurensingstiltak.
- Tiltak som innebærer oppfølging av områdetiltak/fellestiltak vil prioriteres høyt.

Vilkår:

- Den som står som søker må oppfylle vilkårene i PT-forskriften § 2 og § 3 eller § 4.
- Det kan settes vilkår vedrørende organisering og gjennomføring av prosjektet.
- Det kan settes krav om årlig rapportering om framdriften i prosjektet.
- Det skal foreligge skriftlig avtale med grunneierne som bli berørt av tiltaket.

Tilskudd:

- Det kan gis engangstilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. I særlige verdifulle områder og for tiltak som medfører stor ulempe eller merarbeid for søker, kan kommunen gjøre unntak og gi høyere tilskudd.

2.2 Kulturlandskapstiltak (jf forskriftens §5)

Det kan gis støtte til kulturlandskapstiltak som gjennom istandsetting, skjøtsel, og vedlikehold ivaretar natur- og kulturminneverdier i jordbrukets kulturlandskap.

Tilskudd kan eksempelvis gis for å:

- ta vare på og utvikle jordbrukets kulturlandskap
- ta vare på og skjøtte biologisk verdifulle arealer i jordbruket
- bedre status for truede arter i jordbruket
- øke bruk og vern av jordbrukets genetiske ressurser
- å bedre tilstanden til kulturminner og kulturmiljøer i jordbruket
- bedre allmenhetens tilgang til jordbrukslandskapet

Ved prioritering av tiltak må det tas hensyn til behov for tiltak og forventet effekt.

2.2.1 Biologisk mangfold

Tiltakene skal fremme biologisk mangfold gjennom å ivareta planter og dyr på gammel kulturmark. Videre skal tiltakene ivareta landskapsbildet i kulturlandskapet.

Tilskudd kan gis til restaurering av gammel kulturmark og ivaretagelse av trua natur, - utvalgte naturtyper og prioriterte arter. Det kan gis tilskudd til pollinatorvennlige tiltak for å sikre leveområdene for pollinerende insekter, og til fjerning av fremmede skadelige arter.

Eksempler på prioriterte tiltak:

- Aktuelle tiltak kan være etablering, restaurering og skjøtsel av områder og landskapselementer som styrker grunnlaget for biologisk mangfold. Det kan søkes om

tilskudd til rydding, skjøtsel, vedlikehold, restaurering og begrensede investeringer som vil utgjøre en merkostnad eller merarbeid i forhold til det en kan regne med ved vanlig jordbruksdrift.

- Rydding og istandsetting av gammel beitemark.
- Rydding og istandsetting for å muliggjøre slått.

Vilkår:

- Søker må kunne dokumentere at arealet er gammelkulturmark
- Arealet må ha biologisk materiale som kjennetegner gammel kulturmark.
- Tiltakene må ikke komme i konflikt med viktige naturverdier, kulturminner eller reindriftsinteresser.
- Det gis ikke tilskudd for skjøtsel / opprydding av areal det samtidig søkes produksjonstilskudd på.
- Tilskudd til gjerdetiltak kan kun gis dersom rydding er en del av tiltaket. Det kan altså ikke gis tilskudd til rene gjerdetiltak
- Det må ikke brukes kunstgjødsel eller blautgjødsel på disse arealene.
- Området skal i minimum 10 år etter engangstiltaket er gjennomført, framtre som beitemark/slåttemark.
- Etablering av beite på areal som ikke kan klassifiseres som gammel kulturmark (for eksempel i skog/utmark), støttes ikke av denne ordningen.

Tilskudd:

- Det kan gis tilskudd på inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. Tilskudd til inngjerding av gammel kulturmark kan gis et tilskudd på inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag og rydding av gammel kulturmark inntil 70 % tilskudd.
- I særlige verdifulle områder (kartlagt som A- og B-verdi etter naturbasen) kan det gis et tilskudd på inntil 70 % til inngjerding av gammel kulturmark.
- Tiltak som innebærer store kostnader i forhold til den effekten som kan påregnes vil bli lågt prioritert, og føre til redusert tilskuddsprosent. Ved tilrettelegging for hold av utegangersau bør ikke samla investeringer overskride kr. 1 500 per søye.

Bekjempelse av fremmede arter

I Trøndelag er det utarbeidet tiltaksstrategi/ handlingsplan for bekjempelse av fremmede arter. Tiltaksstrategien legger grunnlaget for hvilke krav som kan stilles til en organisering av arbeidet med fremmede arter innvilget over SMIL-ordningen. Målet med handlingsplanen er å hindre og bekjempe en del uønskede planter/arter, som ikke er en naturlig del av trøndersk natur og som truer mangfoldet i naturen.

Følgende arter prioriteres:

- Karplanter: hagelupin, parkslirekne, kjempeslirekne, hybridslirekne, kjempespringfrø, kjempebjørnekjeks, tromsøpalme, rynkerose, skogskjegg og vasspest.
- Trær og busker: sitkagran, buskfuru, platanlønn og rødhyll.

Følgende tiltak vil bli prioritert:

- Utvalgte naturtyper kartlagt som kystlynghei. A- og B- områder vil bli prioritert. Dette gjelder områder som berører arealer i jordbrukets kulturlandskap.
- **Tilskuddsnivå:**
Det kan gis tilskudd på inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. I særlige tilfeller som medfører stor ulempe eller merarbeid for søker, kan kommunen gjøre unntak og gi høyere tilskudd.

Vilkår:

- Tilskuddet skal brukes på arter som er beskrevet i Norsk svarteliste for arter og tiltak skal være i tråd med handlingsplan mot fremmede arter i Trøndelag.
- Tiltaket må ha en varighet på minst tre år, hvor oppfølging av skjøtsel inngår i tiltaket.
- Tiltaket skal følge krav om registrering og dokumentering i artskart eller artsobservasjoner. Aktuell lokalitet skal overvåkes etter oppstart av behandling, og det skal dokumenteres effekt og overlevelse i artsdatabasen.

2.2.2 Friluftsliv og tilgjengelighet

Tilgjengelighet og opplevelser i landskapet. Det kan gis tilskudd til tiltak som tilrettelegger for større tilgjengelighet og opplevelser i landskapet, og som holder verdifulle områder åpne. Tilskuddet kan gis for å bedre allmennhetens tilgang til jordbrukslandskapet.

Aktuelle tiltak kan være knyttet til etablering, utbedring, rydding og vedlikehold av stier og turveier i jordbruksområder og sikre tilgjengelighet til kulturminner og kulturmiljøer for allmennheten.

Aktuelle tiltak: investering i adkomst, porter, gjerdeklyv, merking av ferdselsårer, utarbeidelse av enkel informasjon.

Følgende objekter og tiltak vil bli prioritert:

- Gamle, verneverdige eller freda stier som har stor kulturhistorisk verdi.
- Tiltak av stor betydning for allmennheten.

Tilskuddsnivå: Det kan gis tilskudd fra denne ordningen på inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

2.2.3 Tiltak for å bevare kulturminner og kulturmiljøer (inkl. verneverdige bygninger)

Tiltak skal bidra til skjøtsel av vegetasjon på og omkring kulturminner og kulturmiljøer, og tiltak som vedlikehold, istandsetting, bevaring og planlagt bruk av kulturminner og kulturmiljøer (inkludert verneverdige bygninger) som er en del av landbrukets kulturlandskap.

Følgende objekter og tiltak vil bli prioritert:

- Kulturminner/kulturmiljøer som er med i kommunale delplaner (illustrasjonsplan) for kulturminner.
- Skjøtsel av automatisk freda kulturminner.

Tilskuddsnivå:

- For verneverdige bygninger kan tilskudd gis med inntil 35 % av godkjent kostnadsoverslag. I spesielle tilfeller kan det gis tilskudd inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag. Maksimalt tilskudd pr. landbrukseiendom er kr. 200.000,- over en periode på 5 år fra tilskudd er gitt.
- For mindre kulturminner og små bygninger som ikke skal brukes i landbruksdrifta kan det gis tilskudd fra denne ordningen på inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

Vilkår:

- Bevare mest mulig av bygningens opprinnelige bygningselementer og foreta så lite forandringer som mulig.
- Reparasjon framfor hel utskifting.
- Husets utseende må forbli mest mulig uforandret.
- Bruke materialer, håndverksteknikker og farger som har vært brukt fra før.

2.3 Tiltak mot forurensing (forskriftens §5)

Formålet med denne støtteordningen er å verne jordbruksområder mot erosjon og arealavrenning, hindre forurensing fra jordbruket, og øke naturlig grønnstruktur i kulturlandskapet.

2.3.1 Hydrotekniske anlegg

Dette omfatter eksisterende hydrotekniske anlegg som ikke fungerer tilfredstillende mht. forurensingshensyn, erosjon og arealavrenning.

Aktuelle tiltak:

- Åpne kanaler til erstatning for lukka avløp.
- Avskjæringsgrøfter for å redusere erosjon og arealavrenning kan omfattes dersom det ikke er en del av et ordinært større dreneringsarbeid.
- Utforming og sikring av innløp til lukka løp/utløp fra lukka til åpent løp
- Nedløpskummer for inntak av overflatevann til lukka løp
- Terrengforming for bedre kontroll med overflatevann
- Oppdimensjonering av eksisterende lukka løp
- Forebygging mot erosjon i åpne løp (som terskler eller kontinuerlig forebygging)

Vilkår:

- Tiltaket kan ikke omfatte vanlig grøfting/drenering av jordbruksareal.
- Avskjæringsgrøfter for å redusere erosjon og arealavrenning kan omfattes i den grad dette ikke er en del av et ordinært større dreneringsarbeid. Større tiltak bør omsøkes gjennom ordningen for dreneringstilskudd.

Tilskuddsnivå

Det kan gis inntil 50 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

2.3.2 Fangdammer, andre økologiske rensetiltak

Tiltaket skal redusere negative miljøpåvirkninger av erosjon og avrenning av næringsstoffer og plantevernmiddelester ved hjelp av naturens egen evne til selvrenging.

Tiltak:

- Vegetasjonssoner
- Fangdammer/reseparker/vegetasjonssoner

Vilkår:

- Anlegget skal ha en vegetasjonssone på min 2 meter. Det skal benyttes plantematerialer som er klimapasset, har lokal eller egnet herkomst og sort, og har god evne til naturlig foryngelse.

Tilskudd:

- Det kan gis inntil 70 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

2.3.3 Særskilte bygningsmessige miljøtiltak

Dette omfatter tiltak i og i tilknytning til driftsbygning/driftsopplegg, som klart avviker fra det som kan regnes som vanlig del av drifta (jfr. forskriftens § 1). Eksempel på tiltak: anlegg for oppsamling av avrenning fra rundballelagring, foringsplasser og utekveer.

Tilskuddsnivå

Det kan gis inntil 60 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

2.3.4 Utslipp til luft

Aktuelt tiltak er dekke over eksisterende gjødsellager:

Det kan gis engangstilskudd til etablering av dekke over eksisterende gjødsellager. Etablering av dekke demper utslipp til luft, særlig av ammoniakk. Dekke vil også lede nedbør vekk fra lageret, noe som vil føre til at lagerkapasiteten blir styrket. Dette er positivt siden dette kan være med på å sikre at foretaket vedlikeholder dekket.

Vilkår:

- Det nyttes en løsning av varig karakter tilpasset det aktuelle lageret.
- Tiltaket må forebygge utslipp til luft, og ikke være et ledd for å innfri minstekravet til lagerkapasitet.

Tilskudd:

- Det kan gis inntil 50 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag, maks kr. 150 000,- pr foretak.

3 Søknad

3.1 Elektronisk søknadsprosess.

Søknadsprosessen for tilskuddsordningen gjennomføres elektronisk via altinn. Søknadsskjemaet er lagt opp slik at de fleste etterspurte opplysninger kan fylles direkte inn i skjemaet. Når det er sagt vil det være noe behov for bruk av vedlegg som utfyllende informasjon.

Veiledning for utfylling av søknaden kan man finne på følgende video-link:

<https://www.landbruksdirektoratet.no/no/miljo-og-okologisk/spesielle-miljotiltak/om-tilskudd-tilspesielle-miljotiltak-i-jordbruket#hvordan-soeke-smil-tilskudd->

3.2 Dokumentasjon av opplysningene i søknaden

- Dokumentasjon som må fremgå av søknaden:
 - o Omfang og Arbeidsbeskrivelse.
 - o Framdriftsplan.
 - o Kostnadsoverslag.
 - o Finansieringsplan.
 - o Detaljplan hvor tiltaket er inntegna.
 - o Bekreftelse på at foretaket har godkjent gjødselplan og plantevernjournal.
- Dokumentasjon som må kunne fremvises på forespørsel:
 - o Godkjent gjødselplan og plantevernjournal der dette er pålagt.
 - o Oversiktskart foretakets tilgjengelige jordbruksareal, samt beliggenhet i kommunen.

3.3 Søknadsfrist

Søknadsfristen er 1. mai.

3.4 Utbetaling

Tilskudd anvises til utbetaling ved mottak av skriftlig anmodning fra søker. Delutbetaling kan foretas ved dokumentert behov og framdrift. Minst 25 % av innvilga tilskudd holdes tilbake til arbeidet er fullført. Herunder må nødvendig dokumentasjon foreligge og sluttregnskapet må være godkjent av kommunen.

3.5 Arbeidsfrist (jfr. § 3)

Frist for gjennomføring av prosjekt etter § 4 og tiltak etter § 5 er 3 år fra hvert tilskudd ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelsen av søknaden. Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen, men ikke ut over 5 år fra tilskuddet ble innvilget.